

6. Makhmudov, S. S., & Raimova, M. (2017). Comparative analysis of the Germany and Uzbekistan corporate governance codes. *Austrian Journal of Humanities and Social Sciences*, (5-6), 60
7. Barrows, C. W., & Powers, T. (2012). *Introduction to management in the hospitality industry*. John Wiley & Sons.
8. Kasavana, M. L., & Brooks, R. M. (2017). *Managing Front Office Operations*. American Hotel & Lodging Educational Institute.
9. Jones, P., & Pantelidis, I. (2016). *Basics of hotel operations management*. Routledge.
10. Morrison, A. M., & O'Mahony, G. B. (2021). *Marketing and managing tourism destinations*. Routledge.
11. <https://lex.uz/uz/>
12. investment@uzbektourism.uz www.uzbektourism.uz

SAMARQAND VILOYATIDA MAISHIY XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI SAMARADORLIGINI BOSHQARISH OMILLARI

Muradullayeva Nafisa Dilmurad qizi
*Samarqand Iqtisodiyot va
servis instituti doktoranti*

Bizga ma'lumki, bugungi kunda mamlakatimiz kundan- kunda rivoglangan mamlakatlar qatoriga kirib bormoqda. Ayniqsa, Samarqand viloyati O'zbekistonning tashqi turizm markazlaridan biri sifatida mashhurdir. Bu yerda maishiy xizmat ko'rsatish sohasi ham samarali rivojlanmoqda va viloyatimiz dunyo tijoratida sezilarli darajada o'zgaribgina qolmay bu yerda turistlarni o'ziga jalb qi;ish ishlari ham boshlab yuborilgani ko'rishimiz mumkin. Bundan tashqari, maishiy xizmat ko'rsatish sohasida turizm korxonalari, muzeylar, restoranlar, mehmonxonalari va turizm agentliklari hamda Xorijiy va o'zbek turistlar uchun xizmat ko'rsatish sohasi kengaymoqda. Qolaversa, viloyatida restoranlar va mehmonxonalarning soni o'sishmoqda, bu esa turistlar va o'zbekiston fuqarolari uchun ko'plab imkoniyatlarni ochildi.

Maishiy xizmat ko'rsatish sohasidagi bu rivojlanish, milliy ovqatlarning tayyorlanishida ham muhim rol o'ynaydi. Shu bilan bir qatorda Transport sohasi ham Samarqand shahri transport infratuzilmasini rivojlantirish uchun katta proyektlar amalga oshirilgan. Temir yo'li, avtomobil yo'li va aviatsiya sohasi samarali o'zgarishlar o'tkazmoqda, bu esa transport xizmatlarini yaxshi ko'rsatishni ta'minlaydi. Talim va ta'lim sohasiga keladigan bo'lsak, Samarqand viloyatida oliy ta'lim muassasalari va kollejlari kengaymoqda va bu yerda talabalarning ta'lim olishi uchun yaxshi imkoniyatlar mavjud. Shuningdek, ta'lim sohasi maishiy xizmat ko'rsatish sohasi bo'yicha kadrlarni tayyorlashning samarali jarayoni uchun muhimdir.

Bu rivojlanishlar Samarqand viloyatining maishiy xizmat ko'rsatish sohasini o'stirayotgan, va viloyatning turizm, transport, ta'lim, va restoranlar sohasidagi rivojlanishlarni kuzatib borish va mustaqil ta'limlarni ta'minlash uchun samarali strategiyalarni rivojlantirishda asosiy muhimlikka ega.

Samarqand viloyati, O'zbekistonning ma'muriy poytaxti va turizm markazi sifatida mashhur bo'lgani uchun, maishiy xizmat ko'rsatish sohasi bu hududda o'ziga xos rivojlanishni taqdim etadi. Bu soha quyidagi yo'nalishlarda rivojlanmoqda:

❖ Turizm: Samarqand shahri dunyo tarixining muqaddas joylari orasiga kiradi va undan foydalanish uchun turistlar uchun ko'p imkoniyatlar mavjud.

Bu orqali maishiy xizmatlar sohasi rivojlanadi, shu jumladan, mehmonxonalar, restoranlar, sanoat mahsulotlari sotish, g'isht bozori va turistik ko'rsatishlar.

❖ Transport: Samarqand viloyati O'zbekistonning aham transport boshqarmalari va obro'si bilan bog'liq bo'lib, transport sohasi rivojlanmoqda. Yol yuvalari va aviatsiya infrastrukturasi yaxshi rivojlanmoqda, shuningdek tibbiyot, transport xizmatlari, va loyihalar rivojlanmoqda.

❖ Ta'lim: Samarqand viloyati yirik ta'lim markazlari, institutlari, va oliy o'quv yurtlarini o'z ichiga oladi.

Bu, ta'lim sohasining rivojlanishiga qo'llaniladi, shu jumladan xaridmaning o'z ichiga olgan yangi o'quv yurtlarining ochildi va o'quv jarayonining sifatini oshirdi.

❖ Tibbiyot: Tibbiyot sohasi ham Samarqand viloyatida o'zaro aloqalarda rivojlanmoqda. Shu bilan birga, xususan turistlar va shahar fuqarolari uchun tibbiy xizmatlar ko'rsatish va tibbiyot turizmi muhitida rivojlanishni taqdim etish samarador bo'lib tuyuladi.

❖ Agro-sanoat: Viloyatda yer ostida meva va sabzavot kasbi o'sadi, bu esa meva va sabzavotni yetitirishga, o'qitishga, sanoat mahsulotlarini ishlashga va sotishga imkon beradi. Bu soha viloyat iqtisodiy rivojlanishini oshiradi.

❖ Informatsion texnologiyalar: Samarqandda IT sohasi ham rivojlanmoqda. Universitetlar va kollejlarda IT ta'limi olib borish, shuningdek, texnologik inkubatorlar va startaplar bo'yicha qo'llab-quvvat tashkil etish kengaymoqda.

❖ Xududiy xizmatlar: Qurilish sohasi va qurilish projeklari qurilmoqda, shuningdek mehmonxona va mehmonxonachilar uchun qulaylikni oshirish, buyurtmalar va boshqa xududiy xizmatlar o'sishi.

Umuman olganda, Samarqand viloyati maishiy xizmat ko'rsatish sohasi, turizm, ta'lim, tibbiyot, agro-sanoat va informatsion texnologiyalar yonidagi rivojlanishni oshiradi. Bu, viloyatning iqtisodiy o'sishi va fuqarolariga yangi imkoniyatlar yaratadi. Bulardan, Xizmat ko'rsatish infrastrukturasi rivojlantirish ya'ni Samarqand viloyati maishiy xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish uchun infrastruktura va xizmatlar platformasini yaxshilash zarurdir.

Bu elektron xizmatlarni ko'rsatish va ularni mijozlarga yetkazishni osonlashtiradi. Bundan tashqari, Texnologiyalarni qo'llash ya'ni bunda Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish uchun so'nggi texnologiyalarni qo'llash, avtomatlashtirish, va raqamli platformalarni o'rnatish yaxshi samarali boshqarish uchun zarurdir. Shu bilan bir qatorda, xizmat ko'rsatish tizimlarini tashkil etish zarur hisoblanib, Samarqand viloyati, maishiy xizmatlarni tashkil

etish, boshqarish va monitoring qilish uchun mo'ljallangan tizimlarni o'rnatish va ishlab chiqishga e'tibor berishi kerak hamda, xodimlar bilan tashkilotni rivojlantirish ya'ni xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish, xodimlarni yaxshi o'quv va rivojlantirish, motivatsiyalash va ularni samarali xizmat ko'rsatish uchun tayyorlash uchun qo'llaniladi.

Yana biri bu, Mijozlarning qo'llab-quvvatlanishi bo'lib, Samarqand viloyati maishiy xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish uchun mijozlarni qo'llab-quvvatlash va ularning talablarini tushunish, ular bilan o'zaro aloqalarni o'rnatish zarurdir. Va oxirgisi Xarajatlar va moliya resurslarini boshqarish zaruriy bo'lib, Maishiy xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish uchun moliya resurslarini samarali boshqarish, xarajatlarni optimallashtirish va moliyaviy operatsiyalarni omonat tizimi orqali amalga oshirish kerak.

Samarqand viloyati O'zbekistonning madaniy va tarixiy markazi bo'lib, turizm sohasida ham yuqori potensialga ega. Bu viloyatda maishiy xizmat ko'rsatish sohasining rivojlanishi uchun quyidagi asosiy holatlar mavjud:

1. Turizm va sport: Samarqand viloyati jahon tarixining eng mashhur joylaridan biri bo'lib, turizm bu viloyat uchun yirik ahamiyatga ega. Shu sababli, turistlar uchun mehmonxonalarni, restoranlarni, gidasavdolarini, rekreatsiya joylarini takomillashtirishda samaradorlikni oshirish imkoniyatlarining kengayishini ko'rib chiqish zarurdir. Sport sohasida ham, sport maydonlari, stadionlar va sport mashg'ulotlari rivojlanishi viloyatning rivojlanishida muhim ahamiyatga ega.

2. Tadbirkorlik va tijorat: Maishiy xizmat ko'rsatish sohasi tadbirkorlar uchun yirik imkoniyatlar mavjud. Bu viloyat tadbirkorlar uchun o'zaro aloqalarni yaratish va yangi tadbirkorlik fikrlarni boshqarishni o'z ichiga olgan bo'lib, bu esa yangi xizmatlar va mahsulotlar ko'rsatishning rivojlanishiga yo'l ochadi. Samarqandda oziq-ovqat mahsulotlari, suzuvchi, ozodlik va ko'ngilochar mehmonxonalari, suvenir mahsulotlari, ayol-qo'zgu mahsulotlari va boshqa sohalarda tadbirkorlar uchun yaxshi imkoniyatlar mavjud.

3. Transport va aloqa tarmoqlari: Samarqandni boshqa viloyatlarga va jahonning turist markazlariga olib boradigan transport tarmoqlari rivojlanganligi samarali xizmat ko'rsatish uchun muhimdir. Har xil transport vositalari, shu jumladan avtoulavlari, aeroport bo'ylab yirik investitsiyalar bilan tuzilgan.

4. Ta'lim va kadrlar: Samarqand viloyatida turizm, tadbirkorlik, maishiy xizmatlar sohasi uchun professional kadrlar tayyorlashga alohida e'tibor beriladi. Samarqand davlat universiteti va boshqa o'quv yurtlari ko'p yurtlararo o'quv markazlari va kurslar tashkil etib, mutaxassislar tayyorlashda yordam beradi.

5. Yer joylashuvi: Samarqand markazi joylashuviga ega, bu esa birinchi darajada o'zaro aloqalarni yaratish va xizmat ko'rsatish tarmoqlarining tezlik va qulaylik bilan yetkazilishi uchun muhimdir.

6. Reklama va marketing: Samarqand viloyati xizmatlarini dunyo bo'ylab tanitish, reklama va marketingni takomillashtirish va turistlarni jalb etish uchun yuqori ko'rsatishlarga ega bo'lgan markazlar va korporatsiyalarga aloqador resurslarni olib borish uchun samaradorliklarni oshiradi.

Samarqand viloyati maishiy xizmat ko'rsatish sohasining rivojlanishi quyidagi yillarda turizm va tadbirkorlik sohasining o'sishi va uning iqtisodiy potensialini oshirishi mumkin. Bu viloyat o'zining madaniy va tarixiy bozorini rivojlantirish uchun juda qiziqarli imkoniyatlarga egaligini ochib beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022–2026 yillarda mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risidagi 28.01.2022 yildagi PF-60-son Farmoni
2. Qishloq joylarida xizmat ko'rsatish sohasi va aholi bandligi. Monografiya / G'.S.Mustafoev – Samarqand.: SamISI, 2022. – 190 bet.
3. T-75 Transport servisi. Darslik –T.: “ Fan va texnologiya “ 2015, 264 bet
4. Glazev S.Yu. Teoriya dolgosrochnogo texniko-ekonomicheskogo razvitiya. M.: VlaDar, 2013
5. Gompers P., Lerner J. The Venture Capital Cycle. Massachusetts Institute of Technology. 2014. – P. 555.
6. <https://stat.uz>
7. <https://www.samstat.uz>
8. <https://lex.uz>

KICHIK SANOAT ZONALARI HUDUDLARNI RIVOJLANTIRUVCHI IQTISODIY TIZIM SIFATIDA (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)

Sakiyeva Ozoda Batirovna
TerDU., katta o'qituvchi

Rivojlangan davlatlardagi singari mamlakatimiz va uning hududlarini rivojlantirishning hozirgi bosqichidagi davlat siyosatining ustuvor vazifasi mahalliy ishlab chiqaruvchilarning ichki va tashqi bozordagi mavqeini tiklash va mustahkamlash, ishlab chiqarishni jadal rivojlantirish va ko'lamini oshirish hamda uning samaradorligini oshirishdan iborat. Bu vazifani hal qilish uchun turli integrallashgan iqtisodiy tizimlari industrial parklar, sanoat zonalari, iqtisodiy zonalar, shu jumladan kichik sanoat zonalari tashkil qilindi.

Kichik sanoat zonalari – bu mahalliy tadbirkorlik sub'ektlari joylashgan, ma'lum yer maydoni yoki ishlab chiqarish maydonini o'z ichiga oluvchi xudud bo'lib, ular joylashgan xududlarni rivojlantirishga katta imkoniyatlar yaratadi. Asosan, sanoat ishlab chiqarishni jadallashtiradi, yangi investitsiya va yangi texnologiyalarni jalb qilishga, tadbirkorlik faoliyatini rivojlanishiga keng imkoniyatlar ochib beradi, hududda foydalanilmayotgan bo'sh yer maydonlardan samarali foydalanish hamda real iqtisodiy sektorni rivojlantirishga, muhimi aholi uchun ish o'rinlarini yaratish, raqobatbardosh mahsulot ishlab chiqarishga olib keladi. 2014 yil 31 dekabrda qabul qilingan nizomda “kichik sanoat zonasi” (KSZ) ga quyidagicha ta'rif berilgandi: zarar ko'rib ishlayotgan, iqtisodiy nochor va past rentabelli tashkilotlarning foydalanilmayotgan, muhandislik kommunikatsiyalari o'tkazilgan va zarur infratuzilmaga ega alohida hudud (1- rasm). Bu ta'rifda KSZ ning faqat foydalanilmayotgan yoki zarar ko'rib ishlayotga korxonalar yer maydonlarida joylashganligi e'tiborga olingan, unng qonuniy maqomi e'tiborga olinmagan.